

mano) sinó ja en la *Celestina* (acte XIV) i probt. és el sentit que té en el glossari aragonès de Toledo, de c. 1400.

El verb *apriscar* en castellà fou molt viu: «un pastor de estremadura que *aprisca* en aquella altura», 1496 (Juan de la Encina, f° 99v1), i l'Arxipreste de Hita, Alonso de Palencia i Torres Naharro n'amplien més o menys el significat, fent aquell *aprisarse* sinònim d'«aplegar-se diversos éssers i objectes»; del castellà va passar (en qualitat de manlleu pastoril de la zona de la Serra da Estrela) al port. *apriscar* i *aprisco*.

Com vaig explicar, aquesta i resulta de la simplificació castellana de *ie a i* en certes combinacions de consonantisme complex (quan hi ha en contacte palatal o *s*), en forma paral·lela a com el ll. *PERSICUS*, cat. *préssec*, s'ha reduït en cast. a *prisco*. Altrament per als detalls de l'origen de l'*aprisco* i *apriscar* hispano-portuguès, veg. DCEC I, 242 (cf. IV, 922a55ss.). Un mot afí és *aprixar* 'acostar' (APRESSIARE), que he explicat més amunt, s. v. De tota manera és clar que la idea deriva de la noció d'oprimir o acorralar el bestiar contra les parets d'un lloc estret.

1 Com explico i detallo en *EntreDL* II, 96-98 vaig poder constatar que això en gran part és degut a la creença errònia d'alguns d'ells que aquest nom es relaciona amb el del balneari i poblet veí de l'Alt Vallespir, *La Presta*, que algú ha pronunciat, en forma ben errònia i recent *La Prest* calcant la pronúncia afrancesada dels turistes (veg. allà les dades històriques sobre el nom del Vallespir, tan tradicionals com modernes). També l'etimologia del nom de *La Presta* està esbrinada i no té res a veure amb això. Hi hagué alhora una espècie d'etimologia popular i ultracorreció de fonètica sintàctica (a causa de *el Ros[t]* de ---, *un tes[t]* de flors, *un res[t]* de cebes) i sembla que també un periodista mallorquí i algun de menorquí escriviren *aprest*, *AlcM*.

Apresar (del ll. *PRAEDA*, no *pendre*), V. *presa* *Apresonador*, *apresonament*, *apresonar*, V. *presó* (*PEN-DRE*) *Apressar*, -ssat, *apressegar* (encreuament amb *atrafegar*), *apressurar* (poc genuí), V. *pressa* *Aprest*, V. *prest* (cf. APRÉS) *Aprestador*, *aprestar*, *aprestir*, V. *prest* *Apret*, *apretada*, *apretador*, *apretar*, *apreto* (cast. per 'tribulació, maldecap'; terme d'argot barceloní per 'prostituta') *Apretor*, *apretunyar*, *apretura*, V. DCEC I, 240-2 (*APRETAR*) *Aprenar*, V. *preu* *Aprimador*, *aprimar*, *aprimorat*, V. *prim*

A priori, terme de lògica, ll. *a priori* 'amb anterioritat o prescindint de l'experiència', construcció d'ablatiu del mot comparatiu llatí *prior* 'anterior'; *apriorisme*; *apriorístic*. Contraposat: *a posteriori*.

Aprísia, vell terme de dret català [c. 1400, etc.], pres del b. ll. *apprisio*, forma ultracorregida de *aprehensio*, -onis, 'acció d'agafar, apoderar-se': *aprisiari*; també va usar-se una altra catalanització *aprisió*.

APTE, pres del ll. *āptus* id., pròpiament participi

d'*āpiscor*, *āptus sum*, 'fermar-se o subjectar-se a', 'obtenir'. □ 1.ª doc.: c. 1344, *Ordinacions del Cerimoniós*.

Tant el *DAG*, com *AlcM* n'apleguen ja un bon nombre d'autoritats en autors i docs. del S. xv i fi del xiv.

DERIV.: *Aptesa* o *aptea*: tots dos en Eiximenis i en molts textos de fi S. xiv i del xv; «parau bé sment en lo que us diré: en les guerres més val *abtesa* que fortalesa» i «voleu que vençam aquests cruels moros per força d'armes o per *aptea* de guerres?», *Tirant* (Ag. I, 69 = Riq. 54) (per a representants d'aquesta formació en cast. i oc., veg. DCEC, s. v.) *Aptitud* [1695, Lacav.], pres de ll. *apitudo*. *Inepte* [1398, BMetge, *Somni*, 206.1, Riq.], pres d'*inēptus*, -ta, -tum, id., derivat privatiu d'*aptus* (tal com *inermis* de *arma*, *exercere* de *arcere*, etc.), amb la degradació normal de la *ā*, quan passa a interna; *ineptitud* [fi S. xiv, Metge, *Valter e G.*]; també *inapte* (Eiximenis) i *inaptitud*: duplicat que darrerament tendeix a fixar-se en el sentit de 'beneit, ximple' i 'incapaç' respectivament; *inēpcia* [S. xviii], llatí *ineptia*. *Adaptar* [1487: -r-se 'disposar-se a': «aquell qui s'*adabta* la carn de Christ pendra / sol dels justs vianda, ab lo verb unida / prepara la vida ---», Francesc Prats, *JMBover*, *BiEscrBal.* II, 161.160.1], pres del ll. tardà *adaptare* id., derivat del clàssic *aptare* id. (i aquest, de *aptus*); *adaptable*, *adaptabilitat*; *adaptació*, *adaptament*; *adaptador*, *adaptatiu*, *adaptatori*; d'altra banda veg. *ALTAR-SE* (amb *asalt*, etc.).

Apter, V. *dipter* *Aptot*, *aptòtic*, V. *síntoma* *Apuagonar*, *apugonar*, V. *pugó* (*PUÇA*) *Apuialar*, *apujalar*, V. *puig* *Apujar*, V. *pujar* (*PUIG*) *Apunt*, *apuntació*, *apuntador*, *apuntadures*, *apuntalador*, *apuntalament*, *apuntament*, *apuntar*, *apunterar*, *apuntillar*, *apuntuar*, V. *punta* *Apunyalar*, V. *punya* (*PUNY*) *Apunyegar*, V. *puny* *Apuput*, V. *puput* *Apurador*, *apurament*, *apurar*, -rat, V. *pur* *Aquanea*, V. *haca* *Aquarella*, *aquarellista*, *aquari*, -àrium, -àrius, V. *aigua* *Aquarterar*, -elar, V. *quarter* (*QUATRE*) *Aquarteronar*, *aquarteronar*, V. *quart* (*QUATRE*) *Aquatat*, *aquàtic*, *aquàtil*, V. *aigua* *Aquedar*, V. *quedar* (*QUIET*) *Aqüeducte*, V. *aigua* *Aqueferat*, V. *quefer* (*FER*) *Aquei*, *aqueix*, V. *eix* *Aqueixalat*, V. *queix* *Aqueixar*, V. *queixar* *Aquellò*, *aquellò*, *aquell*, *aquella-vò(rs)*, V. *ell* *Aquèn*, V. *aquí* (*EST*)

Aqueni, 'fruit que no es bada', pres del ll. botànic *achaenium* id., derivat del gr. *χαίω* 'jo m'obro'.

50 *DFa.*, *AlcM*. Cf. angl. *achaene*, etc.

DERIV.: *Diaqueni*.

Aquens, *aquenses*, V. *aquí* (*EST*) *Aquerat*, V. *quera* *Aquest*, *aquí*, V. *apèndix a est* *Aquiescent*, *aquiescència*, *aquietador*, *aquietar*, V. *quiet* *Aquifoliàcies*, V. *grèvol* *Aquill*, *aquilò*, *aquilonar*, V. *àguila* *Aquilotament*, *aquilotar*, V. *culot* (*CUL*)

Aquilotxa [1493, mena de moneda] deu ser pres d'una forma italiana derivada d'*aquila* 'àguila' (cf. mo-